

Наталя Петрівна КОРОЛЬ,

доктор філософії з державного управління та адміністрування
(Вінницький апеляційний суд, м. Вінниця)

Олександр Васильович КОРОЛЬ,

кандидат юридичних наук
(Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків)

РОЛЬ СУДУ В СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Домашнє насильство є однією з найбільш гострих соціальних проблем, що має руйнівні наслідки для постраждалих, та підриває основи суспільної безпеки. Україна, оцінюючи масштаби цієї загрози та керуючись міжнародними стандартами, активно розбудовує систему запобігання та протидії домашньому насильству. Ця система передбачає злагоджену роботу численних суб'єктів – від правоохоронних органів та соціальних служб до громадських організацій. У цьому комплексному механізмі суду належить центральна роль, адже саме суд є ключовою ланкою у забезпеченні правового захисту постраждалих, притягненні кривдників до відповідальності та відновленні справедливості. Ефективність функціонування системи значною мірою залежить від того, наскільки повноцінно суд виконує свої функції, враховуючи специфіку та чутливість справ про домашнє насильство, а також забезпечуючи недопущення повторної віктимізації постраждалих осіб.

Стаття присвячена аналізу ролі суду як ключового суб'єкта в системі запобігання та протидії домашньому насильству. У роботі досліджується місце суду в системі уповноважених суб'єктів у сфері запобігання протидії домашньому насильству, особливості його правового статусу.

Ключові слова: домашнє насильство, судовий захист, взаємодія, міжвідомча співпраця

Постановка проблеми. У контексті правової держави суди відіграють ключову роль у захисті прав та інтересів постраждалих від домашнього насильства. Суд не лише ухвалює рішення про притягнення кривдників до відповідальності, але й покликаний забезпечити дотримання мінімальних стандартів захисту постраждалих, встановлених міжнародним правом та національним законодавством.

Такі стандарти захисту постраждалих від домашнього насильства включають право на безпеку, доступ до правосуддя, отримання належної правової допомоги, захист від повторної віктимізації, а також доступ до соціальних служб та програм реабілітації.

Зазначені стандарти закріплені в численних міжнародних документах, зокрема у Конвенції Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, рекомендаціях ООН щодо боротьби з насильством в сім'ї.

Однак реалізація цих стандартів на практиці часто стикається зі значними викликами. Судді можуть мати недостатню підготовку щодо специфіки справ про домашнє насильство, процедурні бар'єри можуть ускладнювати доступ постраждалих до правосуддя, а відсутність скоординованого підходу між різними інституціями може знижувати ефективність захисту постраждалих.

Аналіз ролі суду у забезпеченні мінімальних стандартів захисту постраждалих від домашнього насильства набуває особливої актуальності в умовах реформування правової системи та гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами. Розуміння механізмів судового захисту, виявлення прогалин та розробка рекомендацій щодо їх усунення є важливими кроками на шляху до створення ефективної системи протидії домашньому насильству та забезпечення справедливості для всіх учасників судового процесу.

Завдання та повноваження суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству знаходиться в фокусі уваги багатьох теоретиків і практиків. Серед них А. Б. Блага, І. А. Горбач-Кудря, К. А. Гурковська, О. О. Кочеміровська, К. Б. Левченко, Ю. В. Лисюк, О. А. Яра та інші. На рівні дисертаційного дослідження адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів, що здійснюють заходи щодо запобігання та протидії домашньому насильству, досліджувала К. В. Довгунь.

Метою статті є дослідження організаційних аспектів судового розгляду справ про домашнє насильство, включаючи спеціалізацію суддів, процедурні особливості та взаємодію з іншими інституціями; виявлення проблематики у правовому та організаційному забезпеченні діяльності суду як суб'єкта запобігання та протидії домашньому насильству.

Виклад основного матеріалу. Гендерно зумовлене насильство залишається одним із найпоширеніших і найбільш системних порушень прав людини як у світі, так і в Україні. Повномасштабне вторгнення у лютому 2022 року суттєво підвищило вразливість до різних форм такого насильства.

Одним із ключових орієнтирів у цій сфері є впровадження потерпіло-орієнтованого підходу, який передбачає чутливість до потреб постраждалих, забезпечення їхніх прав, безпеки, гідного ставлення та доступу до справедливого правосуддя.

Конвенція Ради Європи «Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» (Стамбульська конвенція) від 11.05.2011, ратифікована Україною 20.06.2022, набрала

чинності для України 01.11.2022¹. Серед загальних зобов'язань, визначених для держав-учасниць Конвенції – вжиття «необхідних законодавчих або інших заходів згідно з національним законодавством для забезпечення існування належних механізмів здійснення ефективного співробітництва між усіма відповідними державними органами, у тому числі судовими органами, прокуратурою, правоохоронними органами, місцевими та регіональними органами, а також неурядовими організаціями та іншими відповідними організаціями й суб'єктами, для захисту й підтримки жертв і свідків усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, у тому числі шляхом звернення до загальних і спеціалізованих служб підтримки².

Організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству врегульовано Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»³. Стаття 6 зазначеного Закону визначає перелік суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Так, «суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, є: спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; інші органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб; громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах»⁴.

Частина третя вказаної статті до інших органів та установ, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, відносить: «1) служби у справах дітей; 2) уповноважені підрозділи органів Національної поліції України; 3) органи управління освітою, заклади освіти, установи та організації системи освіти; 4) органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я; 5) центри з надання безоплатної правничої допомоги; 6) суди; 7) прокуратура; 8) уповноважені органи з питань пробації»⁵.

Таким чином, суди належать до інших органів та установ, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії

¹ Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) : Конвенція; Рада Європи від 11.05.2011 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_001-11 (дата звернення: 18.03.2025)

² Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) : Конвенція; Рада Європи від 11.05.2011 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_001-11 (дата звернення: 18.03.2025).

³ Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2229-19> (дата звернення: 18.03.2025).

⁴ Так само.

⁵ Так само.

домашньому насильству (п. 6 ч. 2 ст. 6 Закону)¹.

Загальні засади діяльності суб'єктів, спрямованої на запобігання та протидію насильству, передбачено частиною 1 статті 4 Закону², механізм їхньої взаємодії – Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» від 22 серпня 2018 р. № 658³.

Серед першочергових засад запобігання та протидії домашньому насильству – гарантування права на справедливий суд, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини (п.1 ч. 1 ст. 4 Закону)⁴.

Згідно з п. 4 ч. 2 ст. 5 Закону одним з основних напрямків реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності.

Незважаючи на відмінність понять «запобігання домашньому насильству» та «протидія домашньому насильству», законодавець не розмежовує повноваження суб'єктів за даними сферами і суду, зокрема.

Запобігання домашньому насильству законодавець визначає як систему заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо форм, причин і наслідків домашнього насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед до постраждалих дітей, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються (п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону)⁵.

Протидія домашньому насильству охоплює систему заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на припинення домашнього насильства, надання допомоги та захисту постраждалій особі, відшкодування їй завданої шкоди, а також на належне розслідування випадків домашнього насильства, притягнення до відповідальності

¹ Так само.

² Так само.

³ Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Форма типового документа, Журнал, Перелік від 22.08.2018 № 658 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/658-2018-%D0%BF> (дата звернення: 18.03.2025)

⁴ Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2229-19> (дата звернення: 18.03.2025).

⁵ Так само.

кривдників та зміну їхньої поведінки (п. 12 ч. 1 ст. 1 Закону)¹.

Загалом суб'єкти здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, в межах компетенції, зобов'язані надавати дієву допомогу та захист постраждалим особам.

Одним з напрямків надання такої допомоги є забезпечення постраждалим особам доступу до правосуддя.

Відповідно до ч. 1 ст. 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюють виключно суди².

Суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України (ч. 1 ст. 2 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»)³.

Суди спеціалізуються на розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення (ч. 1 ст. 18 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»⁴.

Так, судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 173-2 КУпАП «Вчинення домашнього насильства» (ст. 277 КУпАП «Строки розгляду справ про адміністративні правопорушення»)⁵.

Згідно з частиною 1 статті 91-1 Кримінального кодексу України⁶, частини 6 статті 194 Кримінального процесуального кодексу України⁷ в інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством, одночасно з призначенням покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, або звільненням з підстав, передбачених цим Кодексом, від кримінальної відповідальності чи покарання, суд може застосувати до особи, яка вчинила домашнє насильство, один або декілька обмежувальних заходів.

Відповідно до положень статті 39¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення у разі вчинення домашнього насильства суд під час вирішення питання про накладення стягнення за адміністративне правопорушення має право одночасно вирішити питання про направлення особи, яка вчинила домашнє насильство чи насильство за

¹ Так само.

² Конституція України : Конституція України; Верховна Рада України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 18.03.2025)

³ Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1402-19> (дата звернення: 18.03.2025)

⁴ Так само.

⁵ Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24) : Кодекс України; Закон, Кодекс від 07.12.1984 № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10> (дата звернення: 18.03.2025)

⁶ Кримінальний кодекс України : Кодекс України; Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14> (дата звернення: 18.03.2025)

⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17> (дата звернення: 18.03.2025)

ознакою статі, на проходження програми для таких осіб, передбаченої законом¹.

Постанова у справі про адміністративне правопорушення, згідно з якою суд вирішив направити порушника на проходження програми для особи, яка вчинила домашнє насильство чи насильство за ознакою статі, у триденний строк з дня набрання нею законної сили направляється до суб'єкта, який згідно із законом відповідальний за виконання таких програм.

За правилами ч. 1 ст. 350¹ Цивільного процесуального кодексу України² суд загальної юрисдикції уповноважений на розгляд заяви про видачу обмежувального припису, що подається до суду за місцем проживання (перебування) особи, яка постраждала від домашнього насильства.

Системний аналіз наведених нормативно-правових актів вказує на наявність спеціальних повноважень суду у сфері протидії домашньому насильству, а саме: притягнення до відповідальності кривдників, направлення на проходження програми для кривдників, видача обмежувальних приписів, що належить до виключних повноважень суду та є елементом системи заходів щодо протидії домашньому насильству.

Незважаючи на наявність широкого спектру повноважень, запропонована законодавцем класифікація суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, не відводить судам основну роль.

На цьому також акцентує свою увагу І. А. Горбач-Кудря, досліджуючи особливості протидії домашньому насильству в Україні³.

Одночасно в цьому контексті слушною видається думка К. М. Сукмановської щодо доцільності виокремлення судів як суб'єктів, до повноважень яких належить застосування спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству, поряд з органами Національної поліції України⁴.

Проте законодавче визначення поняття «запобігання домашньому насильству» та межі компетенції судів загальної юрисдикції не обмежують їх завдання виключно сферою протидії домашньому насильству.

Протидія домашньому насильству знаходиться у системному взаємозв'язку з запобіганням цьому деструктивному явищу. Одним із видів запобігання є запобігання повторності. Безпосереднім інструментом запобігання повторному домашньому насильству слугують програми для кривдників, які реалізуються уже в рамках системи протидії домашньому

¹ Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24) : Кодекс України; Закон, Кодекс від 07.12.1984 № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10> (дата звернення: 18.03.2025)

² Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України; Кодекс, Закон від 18.03.2004 № 1618-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15> (дата звернення: 18.03.2025)

³ Горбач-Кудря І. А. Особливості протидії домашньому насильству в Україні : філософсько-методологічний аспект. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 1. С. 94–105.

⁴ Сукмановська Л.М. Суб'єкти застосування спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 433–437.

наси́льству суб'єктами, які відповідають за впровадження таких програм. Наявність судового рішення про направлення кривдника на проходження програми, яке не виконується, не просто нівелює завдання суду, а й підриває довіру до інституції як гаранта захисту прав постраждалих осіб. Невиконання такого рішення, на нашу думку, створює ризики повторного вчинення насильства, суперечить принципу невідворотності юридичної відповідальності та дискредитує зусилля інших суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Тут важко переоцінити значення співпраці судів з місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування, які є відповідальними за впровадження таких програм.

Саме тому в межах запобігання домашньому насильству важливе місце займає міжвідомча співпраця суду в частині реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству на регіональному та місцевому рівнях через роботу суду в регіональних та місцевих координаційних рада́х, до складу яких входять уповноважені представники служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, органів управління освітою, структурних підрозділів з питань охорони здоров'я місцевих держадміністрацій, центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, органів прокуратури, громадських об'єднань, релігійних організацій, міжнародних організацій та іноземних неурядових організацій (за згодою).

Питання ефективного представництва суду в зазначених дорадчих органах має виняткове значення як на регіональному, так і місцевому рівнях, а тому вимагає окремого аналізу та дослідження.

Згідно з ч. 1 ст. 127 Конституції України правосуддя здійснюють судді¹.

Суддя, який розглядає справу одноособово, діє як суд (ч. 2 ст. 15 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»²). Стаття 3 КПК України дає наступне визначення судді - голова, заступник голови, суддя Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду, апеляційного суду, місцевих загальних судів, які відповідно до Конституції України на професійній основі уповноважені здійснювати правосуддя, а також присяжний³.

Перелік термінів, визначення яким дає вказана стаття кримінального процесуального закону, також містить поняття «суду першої інстанції», «суду апеляційної інстанції» та «касаційного суду», які відповідають положенням ч. 8 ст. 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»⁴, згідно з якою суд є юридичною особою, якщо інше не визначено законом.

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 18.03.2025).

² Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1402-19> (дата звернення: 18.03.2025).

³ Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17> (дата звернення: 18.03.2025).

⁴ Так само.

Відповідно до ч. 1 ст. 24, ч. 1 ст. 29 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами представляє голова суду¹.

Відповідно керівник суду забезпечує представництво ввіреного суду у відповідних координаційних радах регіонального та місцевого рівнів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Участь судді в таких організаційних формах взаємодії вступає в суперечність з його правовим статусом, визначеним статтею 56 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»².

Одночасно участь в таких дорадчих органах судді, який спеціалізується на розгляді судових справ, пов'язаних з домашнім насильством, та має відповідну підготовку, сприяє напрацюванню та застосуванню уніфікованих, ефективних підходів до розгляду справ, що ґрунтуються на міжнародних стандартах та найкращих практиках.

Законодавчі норми, зокрема положення ч. 2 ст. 18 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»³, надають можливість за рішенням зборів суддів відповідного суду запроваджувати спеціалізацію суддів з розгляду конкретних категорій справ.

Хоча вказаний законодавчий акт передбачає принципи територіальності та спеціалізації, він не встановлює обов'язкової спеціалізації суддів саме у справах про домашнє насильство. Обов'язкова спеціалізація визначена лише для кримінальних проваджень щодо неповнолітніх.

Справи про домашнє насильство мають унікальні характеристики, які відрізняють їх від інших кримінальних або цивільних справ. Вони часто включають циклічну природу насильства, психологічні травми, економічну залежність постраждалих та складні сімейні динаміки. Судді без відповідної підготовки можуть не розуміти цих особливостей. Підготовлені судді краще розуміють потреби постраждалих від домашнього насильства, включаючи необхідність забезпечення їхньої безпеки під час судового процесу, створення безпечного середовища в залі суду та уникнення повторної віктимізації потерпілих.

Спеціалізація суддів з розгляду справ про домашнє насильство дозволила б скоротити час розгляду завдяки глибшому розумінню особливостей таких категорій справ, накопиченому досвіду та спеціальним знанням. Це створило б умови для зниження ризику процесуальних помилок та, як результат, оскаржень.

Відповідно спеціалізація вимагає постійного оновлення знань у динамічній сфері, яка включає не лише правові аспекти, а й психологічні, соціальні. Це потребує ресурсів на організацію тренінгів, семінарів, а також часу суддів на навчання, що ускладнюють умови воєнного стану та

¹ Так само.

² Так само.

³ Так само.

кадрового голоду в судах України.

На жаль, у суспільстві, і, як наслідок, серед деяких представників судової системи, можуть зберігатися стереотипи щодо домашнього насильства («сімейна справа», «сама винна» тощо), що ускладнює розуміння необхідності спеціалізації. Також розгляд справ про домашнє насильство є емоційно складним і виснажливим, що також зумовлює небажання суддів спеціалізуватися на таких процесах.

Ефективна протидія домашньому насильству безсумнівно вимагає злагодженої роботи багатьох суб'єктів, особливо поліції та судів. Низький рівень цієї взаємодії також може ускладнювати передачу інформації та спільне напрацювання ефективних рішень, що опосередковано впливає і на запровадження спеціалізації.

Варто зазначити, що в Україні вже робляться кроки до запровадження спеціалізації суддів у справах сім'ї та дітей, в рамках яких можуть бути охоплені й питання домашнього насильства. Проте системне та повноцінне запровадження саме у справах про домашнє насильство потребує комплексного підходу, подолання зазначених вище перешкод та тісної співпраці всіх зацікавлених сторін.

Висновки. Суд відіграє критично важливу, якщо не центральну, роль у системі запобігання та протидії домашньому насильству. Ефективність цієї системи безпосередньо залежить від дієвості судового механізму, його здатності оперативно та справедливо реагувати на випадки насильства, забезпечуючи захист постраждалих осіб та притягнення кривдників до відповідальності. Окремої уваги заслуговує питання спеціалізації суддів у справах, пов'язаних з домашнім насильством. Ця спеціалізація є не просто бажаною, а критично необхідною умовою довіри постраждалих до судової системи та готовності інших уповноважених суб'єктів до ефективної співпраці у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбач-Кудря І. А. Особливості протидії домашньому насильству в Україні: філософсько-методологічний аспект. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 1. С. 94–105.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24) : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10> (дата звернення: 18.03.2025).

3. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) : Конвенція; Рада Європи від 11.05.2011 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_001-11 (дата звернення: 18.03.2025).

4. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 18.03.2025).

5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14> (дата звернення: 16.06.2025).

6. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17> (дата звернення: 18.03.2025).

7. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2229-19> (дата звернення: 18.03.2025).

8. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Форма типового документа, Журнал, Перелік від 22.08.2018 № 658 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/658-2018-%D0%BF> (дата звернення: 18.03.2025).

9. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1402-19> (дата звернення: 18.03.2025).

10. Сукмановська Л.М. Суб'єкти застосування спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 433–437. URL: http://lsei.org.ua/10_2023/104.pdf.

11. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15> (дата звернення: 18.03.2025).

Стаття надійшла до редакції 19.03.2025

Natalya P. KOROL,

PhD in Public Administration and Management
(*Vinnytsia Court of Appeal, Vinnytsia, Ukraine*)

Olexandr V. KOROL,

PhD in Law
(*Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine*)

THE ROLE OF THE COURT IN THE SYSTEM OF SUBJECTS OF PREVENTION AND COUNTERACTION TO DOMESTIC VIOLENCE

Domestic violence is one of the most acute social problems, causing

devastating consequences for victims and undermining the foundations of public safety. Ukraine, assessing the scale of this threat and guided by international standards, is actively developing a system for the prevention of and response to domestic violence. This system involves coordinated efforts of numerous actors — from law enforcement agencies and social services to civil society organizations. Within this complex mechanism, the judiciary plays a central role, as the court is the key link in ensuring the legal protection of victims, holding perpetrators accountable, and restoring justice. The effectiveness of the system's functioning largely depends on how fully the court performs its functions, taking into account the specificity and sensitivity of domestic violence cases, as well as ensuring the prevention of re-victimization of the victims.

The article is dedicated to analyzing the role of the court as a key actor within the system of prevention and response to domestic violence. The study examines the court's position among the authorized entities involved in domestic violence prevention and response, as well as the particularities of its legal status.

Keywords: *domestic violence, judicial protection, interaction, interagency cooperation.*